

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของหลักสูตร

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งหรือแม่บทในการจัดการศึกษานั้นได้แก่หลักสูตร เพราะหลักสูตร เป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางเพื่อให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฏิบัติความเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลักสูตรร่วมกัน นักการศึกษาได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร ไว้ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2515:6) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้อย่างสมบูรณ์ว่าเป็นแนวทางที่ประกอบด้วยการตั้งมวลที่มุ่งหมายให้นักเรียนได้รับจากการศึกษาทั้งในแง่วิชาการและพัฒนาการทุกด้าน ครอบคลุมถึงการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีการฝึกอบรมเด็กในชั้นเรียน

สุมิตร คุณานุกร (2518:3) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะ เป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

นิกเดย์ และอีวานส์ (Neagley and Evans 1967:2) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดขึ้นโดยโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ทรรศนะเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร ถ้าจะประมวลความหมายจากหลาย ๆ ทรรศนะแล้วพอจะจำแนกได้ 2 ทรรศนะคือ ความหมายของหลักสูตร ในวงกว้างและความหมายของหลักสูตรในวงแคบ ในวงกว้างหลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ที่จัดให้นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต (กรมวิชาการ 2521:1) ส่วนความหมายในวงแคบนั้น หลักสูตรหมายถึงข้อกำหนดที่ว่าด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทัศนคติและพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษา (สวัสดี จงกล

2521:20) เมื่อพิจารณาจากความหมายของหลักสูตรจะพบว่า หลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ หลักสูตรและจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาและเวลาเรียน การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล ในทฤษฎีของ ทาบ (Hilda Taba 1962 : 422-425) นั้นเห็นว่า หลักสูตรประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสำหรับการสอนแต่ละวิชา กระบวนการเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้และโครงการประเมินผลตามหลักสูตร

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตรควรจะประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชาต่าง ๆ การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารและครูนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดแก่ผู้เรียนในโรงเรียน การสอนของครูเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดซึ่งเปรียบเสมือนหัวใจในการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรถึงแม้ว่าจะดีแค่ไหน สวยหรูก็เลิศเพียงใด ถ้าครูมิได้นำไปปฏิบัติให้เกิดผลแก่ผู้เรียนตามจุดหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรก็จะเป็นเพียง "เครื่องประดับทางการศึกษา" (วิชัย ราษฎร์ศิริ 2521:64) ในการนำหลักสูตรไปใช้นั้น สุมิตร คุณานุกร (2523:130) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่สำคัญ 3 ประเภท คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในโรงเรียนให้เหมาะสม และการสอนของครู ส่วน วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523:184-185) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรว่า ครูใหญ่เป็นผู้มีบทบาทมากในการใช้หลักสูตร จะต้องศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจนเพื่อที่จะจัดวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ทั้งนี้คือ การเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร การเตรียมจัดอบรมครูเพื่อการใช้หลักสูตร การจัดทำรายงานสอน การจัดครูเข้าสอน การบริการเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่และเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดทำโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร และการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร

บทบาทของครู ผู้บริหาร โรงเรียน และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

บทบาทของครูในการใช้หลักสูตร ครูต้องปฏิบัติงานในเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาเด็ก

2. ศึกษาหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู เอกสารประกอบหลักสูตรอื่น ๆ
3. เตรียมการสอน
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. การประเมินผล

วิธีการปฏิบัติ ครุงาน 5 เรื่องดังกล่าวมาปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ทำความรู้จักเด็ก ศึกษาปัญหาเด็กเป็นรายบุคคล ฯลฯ และให้ความรู้สึกอบอุ่นแก่เด็ก
2. ทำความเข้าใจจุดหมาย หลักสูตร และ โครงสร้างของหลักสูตร
3. ศึกษาแผนการสอน คู่มือครู ให้เข้าใจแจ่มแจ้งก่อนทำการสอน
4. เตรียมสื่อการเรียนที่จะใช้ในการสอนแต่ละครั้งก่อนสอน
5. จัดกิจกรรมการเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะดังนี้
  - 5.1 รู้จักคิด รู้จักหาเหตุผล รู้จักตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเองได้
  - 5.2 รู้จักคิดแก้ปัญหาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เน้นกิจกรรมทำงานเป็นกลุ่มและการอภิปราย
  - 5.3 ยอมรับความสามารถของผู้อื่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล
  - 5.4 มีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
6. ทำการสอนทุกครั้งอย่างมีจุดหมาย ครูจะต้องรู้ยู่ตลอดเวลาวาวิชาที่ตนสอนนั้นสอนโดยมีจุดประสงค์อะไร
7. ฝึกหาวิธีการประเมินผลและรู้จักใช้เครื่องมือประเมินผลที่ถูกต้องตามลักษณะกิจกรรมการเรียนและมาลประสานงานที่จัดให้เด็ก
8. จัดการซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่มีความจำเป็นต้องได้รับการสอนซ่อมเสริม

บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการใช้หลักสูตร   ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องปฏิบัติงาน
ในเรื่องต่อไปนี้

1. ทิศทางผล
2. บริหารหลักสูตร
3. บริการหลักสูตร

4. เสริมกำลังใจ

5. ประชาสัมพันธ์

วิธีการปฏิบัติ ผู้บริหาร โรงเรียนนางาน 5 เรื่องดังกล่าวมาปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เยี่ยมห้องเรียนติดตามดูว่า ครูมีวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนที่จำเป็นพอควรหรือไม่ และศึกษาคู่ประสานงานกับแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนเหล่านั้น
2. ส่งเสริมให้มีการใช้วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนให้เกิดประโยชน์ความวัตถุประสงค์
3. สนใจใ้ติดตามถึงปัญหาการเรียนการสอนที่ครูประสบและช่วยแก้ปัญหา
4. จัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีสภาพที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอนที่ดี เช่น จัดห้องสมุดให้อยู่ในสภาพที่ครูและนักเรียนจะได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ ฯลฯ
5. ส่งเสริมให้มีการสอนซ่อมเสริมตามความจำเป็น
6. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมนักเรียนที่จะช่วยให้การเรียนรู้อาชีพหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น

7. จัดให้มีการเยี่ยมระหว่างชั้นเรียนโรงเรียนในกลุ่ม และโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อให้ครูได้เห็นตัวอย่างของการเรียนการสอนที่ดี และมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น

8. เสริมกำลังใจของครูด้วยการรับปัญหาของครู ยกย่องชมเชยในความพยายามของครูที่มีต่อการสอน อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ฯลฯ

9. ถ้าวางานหลักของครูคือ "สอน" ดังนั้นครูที่พยายามและสอนก็จึงควรได้รับพิจารณาความชอบเหนือกว่าครูที่วิ่งเต้นทำงานพิเศษแต่ทิ้งการสอน

10. จัดให้มีการประชุมสัมมนาครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการใช้หลักสูตรให้ได้ดี

11. ประชุมชี้แจงเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการประเมินผลตามหลักสูตร ประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจเพื่อการร่วมมือที่ดี

บทบาทของศึกษานิเทศก์ในการใช้หลักสูตร ศึกษานิเทศก์จะต้องปฏิบัติงานในเรื่องต่อไปนี้

1. ประสานงาน

2. ติดตามผล

3. นิเทศ
4. เสริมกำลังใจ

วิธีการปฏิบัติ ศึกษาในเทศก่น่างานทั้ง 4 เรื่องทั้งกล่าวมาปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ประสานงานเรื่องการจัดส่งวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนต่าง ๆ จากกรมกองที่เกี่ยวข้องให้ถึงโรงเรียนโดยครบถ้วน
2. แนะนำการใช้วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนต่าง ๆ เหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์
3. ติดตามผลการจัดการเรียนการสอนและช่วยแก้ไขปัญหาค้าง ๆ ที่เกิดขึ้น
4. สาคิการสอนที่จะช่วยให้การสอนตามหลักสูตรบรรลุผล
5. จัดอบรมครู เพื่อเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นเพิ่มเติมให้มากขึ้น
6. จัดทำแบบฝึกหัดเสริมทักษะและเสริมประสบการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเพิ่มเติม
7. จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
8. ส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันในระดับกลุ่มโรงเรียนเพื่อจัดทำตารางสอน กำหนดการสอน เครื่องมือประเมินผล สื่อการเรียน ฯลฯ ตลอดจนจัดอบรม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการ เพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาและเสริมความรู้ที่จำเป็น
9. เป็นวิทยากรให้ตามข้อ 8 และหรือจัดทำตารางสอน กำหนดการสอน เครื่องมือประเมินผล สื่อการเรียน ฯลฯ ให้เป็นตัวอย่าง
10. จัดให้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนแสวงหาวิธีการที่ดีกว่าในการใช้หลักสูตรในระดับต่าง ๆ ทั้งกลุ่มโรงเรียน อำเภอและจังหวัดเป็นครั้งคราว
11. เสริมกำลังใจครู ศึกษการแสดงความสนใจถึงปัญหาของครูและให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา
12. ประชาสัมพันธ์ผลงานของครู ตลอดจนรายงานให้ผู้บริหาร ตามสายงาน ใ้ได้รับทราบ
13. วางโครงการและวิธีการติดตามผลการใช้หลักสูตรร่วมกันทุกฝ่าย (กรมวิชาการ 2522: 174-177)

ลักษณะของหลักสูตร ประถมศึกษาพุทธศักราช 2521

หลักสูตร ประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ยูเรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานให้คงสภาพอ่านออก เขียนได้ คิคคำนวณได้ ประกอบอาชีพตามควร แก้วและความสามารถได้ และสามารถดำรงคนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

หลักการของหลักสูตร มี 3 ข้อ คือ

1. เป็นการศึกษาเพื่อป้องกัน
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ยูเรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการ เรียนไปใช้ประโยชน์ ในการดำรงชีวิต
3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ ห้องถิ่นมีโอกาสที่จะจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะกับสภาพความต้องการได้

จุดหมายของหลักสูตร มี 4 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ

1. คุณสมบัติที่คองการ เน้น
2. ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต
3. ชีวิตที่สงบสุข
4. สมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ

โครงสร้างและเนื้อหา ประกอบด้วยมวลประสบการณ์ที่จัดให้ยูเรียนเกิดการ เรียนรู้ มี 4 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการ เรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและ สังคม กล่าวถึงปัญหาและความคองการของมนุษย์ในกานต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่และการ ทำเนนชีวิตที่ดี
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและ สร้างนิสัย
- กลุ่มที่ 4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน

และความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ เป็นกลุ่มที่เพิ่มจากโครงสร้างเดิม โดยกระทรวงศึกษาธิการ อนุมัติคำสั่ง วก.520/2523 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2523 ให้เพิ่มเวลาเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 อีกสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ให้เริ่มดำเนินการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 เป็นต้นไป เวลาเรียนที่เพิ่มขึ้น 200 ชั่วโมงต่อปีการศึกษานี้ให้เลือกสอนอย่างใดอย่างหนึ่งคือ ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันหรือวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต

การจัดมวลประสบการณ์ให้เรียนนั้น ให้จัดได้ยึดหยุ่นตามพัฒนาการของเด็กและความเหมาะสมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ หลักสูตรนี้จึงจัดเป็น 3 ช่วง ๆ ละ 2 ปีคือ ประถมศึกษาปีที่ 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 3-4 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 ซึ่งเนื้อหาอาจจะพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ผูกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เวลาเรียนกำหนดไว้คาบละ 20 นาที ในการจัดสอนให้โรงเรียนหรือท้องถิ่นกำหนดช่วงตารางเวลาเรียนเอง โดยจะกำหนดครั้งละกี่คาบเป็นช่วงสั้นหรือยาวได้ตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาและกิจกรรม

ตลอดหลักสูตรใช้เวลาเรียนประมาณ 6 ปี แต่แต่ละปีการศึกษาควรมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ในหนึ่งสัปดาห์ควรมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง ทั้งนี้เมื่อรวมแล้วต้องไม่น้อยกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง โดยกำหนดอัตราเวลาเรียนของมวลประสบการณ์ทั้ง 4 กลุ่ม ในแต่ละระดับชั้นดังนี้

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้อื่นๆ ชั้น ป.1-2 ประมาณร้อยละ 50
ป.3-4 ประมาณร้อยละ 35 และ ป.5-6 ประมาณร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.1-2 ประมาณร้อยละ 15
ป.3-4 ประมาณร้อยละ 20 และ ป.5-6 ประมาณร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด
3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้น ป.1-2 ประมาณร้อยละ 25
ป.3-4 ประมาณร้อยละ 25 และ ป.5-6 ประมาณร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด
4. กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้น ป.1-2 ประมาณร้อยละ 10
ป.3-4 ประมาณร้อยละ 20 และ ป.5-6 ประมาณร้อยละ 30 ของเวลาเรียนทั้งหมด

5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ มีสอนเฉพาะชั้น ป.5-6 ประมาณ 200 ชั่วโมง หรือ 600 คาบ ต่อปี

การวัดผล การประเมินผลและการติดตามผลเพื่อพิจารณาการเรียนการสอน และจัดให้ผู้เรียนได้เรียน หรือเลื่อนชั้นระหว่างปีหรือปลายปีตามความสามารถของผู้เรียน ให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้ทดสอบเป็นระยะหรือทดสอบเมื่อจบแต่ละบทเรียน ความลักษณะการจัดประสบการณ์และเนื้อหาวิชา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

จุดประสงค์และโครงสร้างวิชาภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

ก. จุดประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ
2. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ทางภาษา
3. เพื่อเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกระบบโรงเรียน
4. เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล

ข. จุดประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อให้มีทักษะในการออกเสียงภาษาอังกฤษ
2. เพื่อให้เข้าใจหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวสะกดและ

การออกเสียง

3. เพื่อให้เข้าใจและสามารถใช้โครงสร้างประโยคในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ตามระดับชั้น

4. เพื่อให้เข้าใจความหมายและสามารถใช้คำศัพท์ได้เหมาะสมกับระดับชั้น

5. เพื่อให้สามารถใช้พจนานุกรมได้

โครงสร้าง

หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

ได้กำหนดโครงสร้างเป็น 3 ก้าน คือ

1. การฟังและการพูด
2. การอ่าน
3. การเขียน

จุดประสงค์และโครงสร้างวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต (งานเลือก)

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมทักษะและวางรากฐานในการประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน
2. เพื่อส่งเสริมพื้นฐานของการทำงาน และประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
3. เพื่อส่งเสริมและวางพื้นฐานในการทำงาน โดยเฉพาะการยกระดับงานช่างของท้องถิ่นให้มีมาตรฐานดีขึ้น
4. เพื่อเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาคุณภาพแรงงานของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ
5. เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในถิ่นอาหาร โภชนาการ การเลี้ยงดูเด็ก การแต่งกายให้มีมาตรฐานดีขึ้น

โครงสร้าง

หลักสูตรวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ให้ดำเนินการสอนตามเนื้อหา รายละเอียดงานเลือกกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้เพิ่มเติมเนื้อหาและรายละเอียดงานเลือกกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2523 (กรมวิชาการ 2525:343) ซึ่งมี 5 แขนงงาน ดังต่อไปนี้

1. แขนงงานบ้าน มี 3 กลุ่มงาน คือ
  - 1.1 งานอาหารและโภชนาการ
  - 1.2 งานเสื้อผ้า
  - 1.3 งานการเลี้ยงเด็ก

2. แผนงานเกษตร มี 13 กลุ่มงาน คือ

- 2.1 การทำสวนผัก
- 2.2 การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
- 2.3 การปลูกพืชไร่
- 2.4 การทำสวนผลไม้
- 2.5 การเลี้ยงสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
- 2.6 การเลี้ยงสัตว์ปีก
- 2.7 การเลี้ยงสัตว์เล็ก
- 2.8 การเลี้ยงสัตว์ใหญ่
- 2.9 การเลี้ยงสัตว์เลื้อยคลาน
- 2.10 การประมง
- 2.11 การทำนา
- 2.12 การทำไร่นาสวนผสม
- 2.13 การเกษตรอื่น ๆ

3. แผนงานช่าง มี 16 กลุ่มงาน คือ

- 3.1 งานเขียนแบบ
- 3.2 งานไฟฟ้า
- 3.3 งานวิทย์
- 3.4 งานเครื่องยนต์
- 3.5 งานโลหะ
- 3.6 งานหนัง
- 3.7 งานถักทอ
- 3.8 งานสวน
- 3.9 งานเครื่องปั้นดินเผา
- 3.10 งานแกะสลัก

- 3.11 งานเครื่องเงิน
- 3.12 งานพิมพ์
- 3.13 งานไม้
- 3.14 งานปูน
- 3.15 งานทาสี
- 3.16 งานฉั้กฉวม

4. แขนงงานช่างประคัษุ์ มี 5 กลุ่มงาน คือ

- 4.1 งานประคัษุ์ของซำรวาย
- 4.2 งานประคัษุ์เศษวัศคหะลือไซในทอ้งถึน
- 4.3 งานประคัษุ์ไม้ไผ่
- 4.4 งานคอกไม้ใบคอง
- 4.5 งานประคัษุ์คอกไม้ห้ำง

5. แขนงงานอาชีพอื่น ๆ มี 3 กลุ่มงาน คือ

- 5.1 งานน้อชขายและบรคัการ
- 5.2 งานเสรมสวายและสังเสรมคววมจวม
- 5.3 งานอศศหกรรรมยอยในทอ้งถึน

การเลือกเรียน ต้องคำนึงถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ทรัพยากร แหล่งวิทยาการ และสถานประกอบ อาชีพอิสระในท้องถิ่น ความพร้อมของโรงเรียน ครูผู้สอนและอุปกรณ์ ครุคคณคววมสัมพันธ์ ระหว่างแขนงงานที่เลือกกับงานชั้นพื้นฐานด้วย วิธีเลือกไม่เลือกเรียนซ้ำเรื่อง จะเลือกเรียน เพียงแขนงงานเกยว โดยเลือกหลาย ๆ กลุ่มงานในแขนงงานนั้นหรือเลือกหลายแขนงงานโดย เลือกกลุ่มงานค่าง ๆ ในแต่ละแขนงงานรวมกันให้ครบ 200 ชั่วโมง หรือ 600 คาบ หาก โรงเรียนมีความประสงค์จะเปิดสอนงานเลือกนอกเหนือจากที่ประกาศในหนังสือเนื้อหา รายละเอียดงานเลือกกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของกรมวิชาการ ให้เสนอหัวข้อและรายละเอียด งานเลือกที่จะเปิดสอนผ่านเขตการศึกษา เพื่อกรมวิชาการจะไค้เสนอกระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศเพิ่มเติมเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่อไป ส่วนวิธีจัดการเรียนการสอนนั้น ควรจัดสอนควบคู่กันทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีหลักในการทำงานและเรียนรู้งานด้วยการทำจริง ซึ่งครูผู้สอนควรใช้เทคนิควิธีสอนหลาย ๆ วิธีให้เหมาะสมกับเนื้อหาและลักษณะของงาน สำหรับการเพิ่มพูนทักษะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญยิ่งขึ้นนั้น จำเป็นต้องใช้เวลาฝึกเพิ่มเติมนอกจากเวลาที่กำหนด อาจมอบหมายงานให้ไปฝึกที่บ้าน หรือแหล่งวิทยากรหรือสถานประกอบการอาชีพอิสระที่มีในท้องถิ่นก็ได้ โดยครูผู้สอนติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียนสม่ำเสมอ ในเรื่องการประเมินผลวัดผลการเรียนการสอนให้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรนั้น ควรเน้นที่กระบวนการทำงานซึ่งมุ่งในเรื่องทักษะ และลักษณะนิสัยในการทำงานเท่า ๆ กับผลสำเร็จของงาน ฉะนั้นควรมีการประเมินผล วัดผลผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน โดยวิธีการหลายวิธีด้วยกัน เช่น สังเกตกระบวนการและลักษณะนิสัยในการทำงาน สัมภาษณ์ ตรวจผลงาน และทดสอบ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับรูปประสงค์และเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ปัญหาการจัดการและการใช้หลักสูตร กลุ่มประสบการณ์พิเศษ

1. ปัญหาการจัดการและการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2525 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2526:4-11) ปรากฏว่า กลุ่มประสบการณ์พิเศษภาษาอังกฤษเป็นกลุ่มที่มีปัญหามากที่สุดกลุ่มหนึ่งในการจัดกิจกรรมและการจัดรูปประสงค์ตามแผนการสอน ในด้านที่เกี่ยวกับหนังสือเรียนนั้น มีการพิมพ์ดีมาก คำศัพท์ยากเกินไปไม่เหมาะสมกับเด็ก เช่น ในบทที่ 24-30 นอกจากนี้ยังมีปัญหาการสอบปลายภาค คือ ข้อสอบยากเกินไปและเน้นเฉพาะการอ่านและการเขียนเท่านั้น ซึ่งควรเน้นการฟังและการพูดด้วย

การติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2528:7-18) ปรากฏว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของเนื้อหาในกลุ่มประสบการณ์พิเศษภาษาอังกฤษ พอสรุปได้คือ คำศัพท์และเนื้อหามากเกินไป เช่น ในเล่ม 4 นอกจากนี้รูปประสงค์ก็มีมากเกินไป บางจุดซ้ำซ้อนกัน กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอนมีมากเกินไปไม่เหมาะสมกับเวลา และกิจกรรม

ที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมการสอน ได้แก่ บทบาทสมมุติที่ตองผูกประโยคยาว ๆ และเพลง
 ด้านสื่อการเรียนการสอนทางโรงเรียนมีเครื่องเล่นเทปไม่เพียงพอ นักเรียนไม่มีอุปกรณ์ส่วน
 ด้านการวัดและประเมินผลหลายปีซึ่งเป็นข้อสอบของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2526
 เป็นข้อสอบฉบับที่เวียนน้อยเกินไปยากแก่การที่จะนำมาตัดสิน ข้อสอบไม่ครอบคลุมเนื้อหาและ
 กิจกรรมในคู่มือครู คำศัพท์บางคำนักเรียนไม่เคยเห็นและภาพไม่ชัดเจนทำให้เกิดความหมาย
 ยาก

เสริมวิทย์ ศุภเมธี (2525:96) ได้ศึกษา "ความคิดเห็นของนักวิชาการและผู้ใช้
 หลักสูตรเกี่ยวกับการเลือกวิชาในกลุ่มประสบการณ์พิเศษของหลักสูตรประถมศึกษาในโรงเรียน
 สังกัดจังหวัดสมุทรปราการ" พบปัญหาการสอนภาษาอังกฤษซึ่งครอบคลุมปัญหาการจัดกา
 และ
 การใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันดังนี้

1. ครูขาดประสบการณ์ในการสอน และขาดครูที่รับวิชาเอกภาษาอังกฤษมาโดยตรง
2. เอกสารหลักสูตรส่งไปให้ตามโรงเรียนน้อยและช้า
3. เอกสารหลักสูตรอ่านเข้าใจยาก
4. โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลถูกละเลย ไม่มีอุปกรณ์ ขาดอุปกรณ์สำหรับฝึกการออกเสียง
5. นักเรียนมาก แบ่งกลุ่มฝึกลำบาก
6. ครูมีงานอื่นที่ไ้รับมอบหมายมากไม่มีเวลาเตรียมการสอน
7. นักเรียนมีความกระตือรือร้นไม่กล้าออกเสียง นักเรียนมีภาระทางบ้านมากไม่มี

เวลาท่องเที่ยวและไม่ทำกาบ้าน

จากปัญหาดังกล่าวนักวิชาการและผู้ใช้หลักสูตรซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรได้เสนอแนะ
 เพื่อการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

1. ควรจัดให้มีการอบรมครูสอนภาษาอังกฤษอย่างน้อยปีละครั้ง
2. ศึกษานิตเทศน์ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อ การประเมินผล ควรออกติดตามผล
 อย่างใกล้ชิด เพื่อทราบปัญหาและแนะแนวในการแก้ปัญหาให้แก่ครู
3. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจัดสรรงบประมาณหรือจัดหาวัสดุบริการแก่
 โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษโดยทั่วถึง
4. นักวิชาการควรไปสัมผัสกับสภาพโรงเรียนบ้างเพื่อทราบปัญหาที่แท้จริงและหาแนว
 ทางแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น

สมุณเฑียร แกมมณี (2524:75-76) ได้ทำการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร วิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนทดลองหลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษาและ กรุงเทพมหานคร ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามตามครูผู้สอน สรุปปัญหาและอุปสรรคทั่วไปที่ครูผู้สอนพบขณะทดลองใช้หลักสูตรไว้ว่า ปัญหาและอุปสรรคส่วนมากเนื่องมาจากตัวเด็ก ทั้งนี้เพราะสภาพทางสติปัญญาของเด็กแตกต่างกันมาก นักเรียนที่เรียนอ่อนมักทำกิจกรรมไม่ได้ นอกจากนี้มีปัญหามาจากสภาพทางครอบครัวของเด็กไม่พร้อม ทำให้ขาดเรียนบ่อยและเรียนไม่ทันเพื่อน แบบฝึกหัดสำหรับให้เด็กฝึกมีน้อย ทำให้เด็กเขียนไม่เก่ง ลายมือไม่สวย ปัญหาที่เนื่องมาจากตัวครูพบว่า ครูส่วนมากไม่มีเวลาทำอุปกรณ์และไม่อาจทำอุปกรณ์ได้ครบทุกกิจกรรม และเนื่องจากครูต้องสอนวิชาอื่นด้วยทำให้มีเวลาเตรียมตัวน้อย ครูต้องการแบบทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนมากที่สุด รongลงมาได้แก่แหล่งความรู้ทางวิชาการ ผู้ช่วยเหลือด้านวิชาการ การสัมมนาปัญหาการสอนและความสนใจและกำลังใจจากเพื่อนร่วมงานตามลำดับ จากการเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียระหว่างหลักสูตร เก่ากับหลักสูตร ใหม่วิชาภาษาอังกฤษ (สมุณเฑียร แกมมณี 2524:94) ปรากฏว่า หลักสูตร เก่ามีข้อดีในแง่มีแบบฝึกหัดให้เด็กได้ฝึกทักษะการเขียนและการอ่านมาก นักเรียนเขียนและอ่านได้ดี ส่วนข้อเสียคือฝึกการพูดน้อยทำให้เด็กไม่กล้าพูดหรือพูดไม่ได้ นอกจากนั้นเนื้อเรื่องและไวยากรณ์ในหลักสูตร เก่าไม่สัมพันธ์กัน ไม่มีอุปกรณ์การสอนหรือกิจกรรมให้เด็กได้มีส่วนร่วม เด็กจะเบื่อหน่ายไม่ชอบเรียน เด็กจำศัพท์ได้น้อย รูปประโยคบางประโยคคล้ายกัน ส่วนหลักสูตร ใหม่มีข้อดีคือเด็กกล้าพูด สนใจเรียนเพราะมีกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วม เด็กจะสนุกกับบทเรียนและสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ เนื้อห่าน่าสนใจและมีคู่มือบอกวิธีสอนทุกชั้นตอน ข้อเสียคือเด็กส่วนใหญ่เขียนไม่ค่อยได้ ไม่เน้นไวยากรณ์ ต้องใช้เวลาานเด็กจึงจะพูดได้ และมีแบบฝึกหัดการเขียนน้อยเกินไป

รวงทอง คำรงสุกิจ (2525:120-127) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับการเลือกสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาที่เริ่มในปีการศึกษา 2525 เป็นปีแรก พบว่า ความพร้อมของโรงเรียนในการเลือกสอนวิชาภาษาอังกฤษนั้นยังไม่พร้อมในด้านตัวครู คือครูผู้สอนไม่ถนัดในการสอนภาษาอังกฤษ ในด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรยังไม่ได้รับ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่มีหรือมีน้อยเนื่องจากขาดงบประมาณ นอกจากนี้ยังพบว่า

ผู้บริหารและครูผู้สอนภาษาอังกฤษยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเลือกสอนภาษาอังกฤษตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ เพราะทั้งผู้บริหารและครูให้ความเห็นว่าเลือกสอนภาษาอังกฤษในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ เพราะคิดว่าครูผู้สอนมีความสามารถพอจะสอนได้ และเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับมัธยม มิได้เลือกเพราะเหตุผลที่ว่าต้องใช้ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและให้เลือกสอนตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

กัญญา ภิร โทษ (2526: เนื้อความย่อวิทยานิพนธ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรีที่อยู่ภายใต้โครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา" โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยทักษะการฟัง-พูด การอ่านและการเขียน และได้นำไปทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 332 คน ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 6 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ภายใต้โครงการกิ่งก้าน หลังจากนั้นได้นำคะแนนที่ได้ในแต่ละทักษะและคะแนนรวมมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การวัดผลที่กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งไว้ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับพอใช้ แต่ยังขาดทักษะการฟังเพื่อเข้าใจคำถามหรือข้อความ การเขียนเติมข้อความในประโยคให้สมบูรณ์ การเขียนเรียงคำให้เป็นประโยคและการเขียนบรรยายภาพ ส่วนการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น ถึงแม้ว่าคะแนนเฉลี่ยจะอยู่ในระดับพอใช้แต่ก็เป็นคะแนนในระดับพอใช้ที่ต่ำมากจนเกือบจะอยู่ในระดับที่ต้องแก้ไข

ประยูรศรี วรชัยพิทักษ์ (2527: เนื้อความย่อวิทยานิพนธ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สมรรถภาพทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม" (English Proficiency of Prathomsuksa Six Students in Elementary schools in Nakhon Pathom) โดยใช้แบบทดสอบสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยข้อทดสอบการฟัง-พูด การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ และนำแบบทดสอบนี้ไปทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 335 คน ในโรงเรียน 12 โรงเรียน หลังจากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์วัดผลที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด นอกจากนั้นยังได้เปรียบเทียบสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนในและนอกโครงการ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับ

ประถมศึกษา โดยใช้ z-test ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพทางภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดี ความสามารถในการฟัง-พูด การอ่านและการเขียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดี และสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนในและนอกโครงการ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ระดับประถมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทิพพา นาคสุข (2527:88-89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร การศึกษาเฉพาะกรณีของเขตหน่วยศึกษานิเทศก์ หน่วย 6" โดยใช้แบบสอบถาม 2 ฉบับ ฉบับแรกใช้ถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 490 คน ฉบับที่สองใช้ถามครูสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 85 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตหน่วยศึกษานิเทศก์ หน่วย 6 ทุกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า จุดประสงค์ในหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และเนื้อหาวิชาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปริมาณมากเกินไป ครูขาดความมั่นใจในการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพราะยังไม่เข้าใจหลักสูตรที่พอเนื่องจากไม่เคยเข้าร่วมการสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 และผู้ที่เคยเข้าร่วมการสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรนี้มีความคิดเห็นว่าเวลาอบรมสั้นเกินไป นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่ด้านคู่มือครูและตำราเรียนส่งมาช้ามากและจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ครูไม่มีเวลาทำสื่อการเรียนและไม่สามารถทำสื่อการเรียนได้ครบทุกกิจกรรมเพราะสอนหลายวิชา ขาดแคลนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียน นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ครูสอนภาษาอังกฤษบางส่วนยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมคือ การสอนอ่านและแปลอังกฤษ และไม่ใช้ภาษาอังกฤษกับนักเรียน เพราะไม่ค่อยแน่ใจในการออกเสียงให้ถูกต้อง ส่วนงานการวัดและประเมินผลให้ผ่านจุดประสงค์นั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน มิได้มีการจัดทำข้อสอบมาตรฐาน ครูจึงไม่มีความมั่นใจว่าเกณฑ์ตัดสินของตนจะใช้ได้หรือไม่ รวมทั้งการวัดผลย่อยมีมากเกินไปทำให้เสียเวลาเรียน

2. ปัญหาการจัดการและการใช้หลักสูตรวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต

การจัดการเรียนการสอนใด ๆ ก็ตามย่อมประสบปัญหาและอุปสรรคทั้งสิ้นโดย

เฉพาะอย่างยิ่งการ สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ซึ่งมีหลักการ โครงสร้างและเป้าหมายที่แตกต่างจากหลักสูตรพุทธศักราช 2503 กระทรวงศึกษาธิการ ใ้ท่างแนวการ ใ้หลักสูตร ใ้ท่างการ อบรมบุคลากรทั้งระดับผู้บริหารและครูที่ จะต้องสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และให้มีกรณีศึกษาที่อิงกับชีวิตจริง และประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๑ ซึ่งพบว่ามีปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ (ประยงค์ จินดาวงศ์ 2527:535-562)

1. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน

- ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร
- ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน
- ปัญหาเกี่ยวกับคณาจารย์

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองและชุมชน

2. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

2.1 ปัญหาในด้านการใช้สื่อการเรียน

2.2 ปัญหาทั่ว ๆ ไปในการจัดการเรียนการสอน

3. ปัญหาในการนิเทศและติดตามผล

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศและการติดตามผลการเรียนการสอน

3.2 ปัญหาของครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพกับการนิเทศการศึกษา

ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณาจารย์

ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ อาจเนื่องมาจากเจตคติไม่ดี ความไม่เข้าใจ

หลักการและเป้าหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง จากประสบการณ์และความรู้ในขั้นนี้

ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน ครูขาดความรู้และทักษะเฉพาะงาน จากเจตคติที่ถือการสอน จากการวางแผนและเตรียมการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับคือนักเรียน นักเรียนขาดความพร้อมในกระบวนการทำงานและความรับผิดชอบต่อการทำงาน ประสบการณ์พื้นฐานที่แตกต่างกัน นักเรียนขาดเจตคติและความสนใจอันเนื่องมาจากการขาดแรงจูงใจในการเรียน นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจเป็นเหตุให้นักเรียนขาดโอกาสเรียนที่จำเป็นสำหรับภาคปฏิบัติ

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองยากจน ขาดความรู้ ขาดเจตคติและความเข้าใจถึงหลักการ จุดหมายและวัตถุประสงค์สำคัญของหลักสูตร

2. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

2.1 ปัญหาในด้านการใช้สื่อการเรียน สื่อการเรียนมีน้อยประเภทและจำนวนจำกัด ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างและผลิตสื่อ และอาจจะไม่มีเวลาเพราะครูประถมศึกษาส่วนใหญ่จะต้องสอนเกือบทุกกลุ่มประสบการณ์ ขาดแคลนแหล่งบริการสื่อการเรียนเฉพาะกลุ่ม สื่อบางชนิดเก่าและชำรุด นอกจากนี้ยังมีปัญหาในค่านางประมาณและสถานที่เก็บรักษาสื่อการเรียน

2.2 ปัญหาทั่ว ๆ ไปในการจัดการเรียนการสอน ครูและผู้บริหารไม่ค่อยได้นำจุดหมายของหลักสูตรมาเป็นแนวในการสอนและการบริหารเท่าที่ควร โรงเรียนมักได้รับแผนการสอนล่าช้า บางโรงเรียนไม่มีแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพยังขาดรายละเอียดของเนื้อหาที่จำเป็น ครูขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน โรงเรียนและครูขาดเอกสารสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม สภาพบางท้องถิ่น ภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนไม่มีสถานที่สำหรับให้นักเรียนฝึกงานภาคปฏิบัติ การสอนของครูส่วนใหญ่จะเน้นผลงานสำเร็จรูป (product) ไม่ไ้พิจารณากระบวนการทำงานเป็นขั้นตอน (process) โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความสำคัญของการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐาน

อาชีพ การสอนงานเลือกเกี่ยวกับวิชาชีพเพื่อการดำรงชีวิตมีปัญหา เพราะโรงเรียนขาดครูที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพ ขาดสื่อการเรียนการสอนและแหล่งค้นคว้า

3. ปัญหาในการนิเทศและติดตามผล

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศและติดตามผลการเรียนการสอน ขาดศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะในแขนงงานต่าง ๆ ขาดงบประมาณและเครื่องมือในการนิเทศ เช่น คู่มือค้นคว้าหาความรู้ เครื่องฉายสไลด์และเครื่องฉายภาพยนตร์ ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารมีครูบางคน เช่น ศึกษานิเทศก์อำเภอได้รับมอบหมายธุรการให้ทำ ทำให้ไม่มีเวลาทำการนิเทศ ขาดพาหนะที่จะออกไปทำการนิเทศในชนบทห่างไกล ศึกษานิเทศก์บางคนขาดค่านิยมและความมีใจรักในงานนิเทศกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และไม่ได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมเพื่อฝึกทักษะเฉพาะงาน

3.2 ปัญหาของครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาของกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจการศึกษายังประสบปัญหามากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งพอสรุปได้คือ ความรู้และความสามารถของศึกษานิเทศก์ไม่ตรงกับงานที่นิเทศ ศึกษานิเทศก์ไม่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูเพื่อแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น ครูบางคนมีความคาดหวังในตัวศึกษานิเทศก์สูงมาก แต่ศึกษานิเทศก์บางคนขาดทักษะและไม่สามารถสาธิตการสอนตามคำขอของครูได้ทันที ครูบางคนไม่ชอบรับการนิเทศการศึกษา เพราะเกรงว่าศึกษานิเทศก์จะไปจับผิดขณะทำการสอน

เสรีมวิทย์ สุกเมธี (2525:97-98) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการและผู้ใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการเลือกวิชาในกลุ่มประสบการณ์พิเศษของหลักสูตรประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดจังหวัดสมุทรปราการ พบปัญหาเกี่ยวกับการสอนวิชาเลือกซึ่งพอสรุปได้คือ การขาดครูที่มีความรู้ความสามารถในการสอนงานเลือก ครูไม่ค่อยเข้าใจจุดประสงค์และคู่มือแนะแนวทางเอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอต่จำนวนครู โรงเรียนขาดอุปกรณ์และวัสดุสำหรับฝึก นักเรียนเรียนโดยไม่รู้จักหมาย ไม่เห็นคุณค่าและบางคนไม่มีเงินซื้อวัสดุฝึก นักวิชาการและผู้ใช้หลักสูตรได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีการอบรมครูผู้สอนงานเลือก โดยพิจารณาผู้สนใจในโรงเรียน เพื่อให้ได้แนวทางในการปฏิบัติกำนการสอน ศึกษานิเทศก์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนงานเลือกควรไปเยี่ยมเยียนโรงเรียนเพื่อทราบปัญหาและให้ข้อเสนอแนะและควรจัดให้มีการนิเทศการศึกษา

ภายในกลุ่มโรงเรียน

จากการติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนและติดตามผลการจัดการ เรียน การสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของกรมวิชาการและสำนักงานคณะกรรมการ การประถม ศึกษาแห่งชาติทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและ พื้นฐานอาชีพยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เพราะมีปัญหาอุปสรรคมากมายซึ่งควร ใ้รับการแก้ไข เช่น ขาดแคลนครูที่มีความรู้และทักษะเรื่องการทำงานและพื้นฐานอาชีพโดยตรง ขาดแคลนสื่อ การเรียนการสอน เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ขาดแคลนศึกษานิเทศก์และวิทยากรที่มีความสามารถ และมีทักษะเฉพาะงานที่จะให้ข้อเสนอแนะแก่ครูและ โรงเรียน

จากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กระบี่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนงานเลือก ป.5-6 จังหวัด กระบี่ (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ 2527:22-25) สรุปผลการสัมมนาปัญหาต่าง ๆ ใ้ดังนี้

1. ปัญหาระดับโรงเรียน

- 1.1 ปัญหาค่าน้ำทรัพยากร ขาดบุคลากรที่มีความรู้และชำนาญการ บางแขนงงาน ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ บุคลากรไม่มีความรับผิดชอบ
- 1.2 ปัญหาค่านักเรียน ขาดการวางแผน ขาดการประสานงานกับผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษา การนิเทศและติดตามผลมีน้อย
- 1.3 ปัญหาค่านผลิตผล ผลิติตต่ำ

2. ปัญหาระดับกลุ่มโรงเรียน

- 2.1 ปัญหาค่าน้ำทรัพยากร บุคลากรของกลุ่มโรงเรียนไม่มีเวลาช่วยเหลือ โรงเรียน งบประมาณมีไม่เพียงพอ (ค่าวัสดุการศึกษาตัวเฉลี่ยหัวละ 40 บาท)
- 2.2 ปัญหาค่านักเรียน ขาดการวางแผนในการปฏิบัติงานระดับกลุ่ม โรงเรียน
- 2.3 ปัญหาค่านผลิตผล ไม่มีตลาดในการจำหน่ายผลิตผล

3. ปัญหาระดับอำเภอ

3.1 ปัญหาการเรียนการสอน บุคลากรไม่เพียงพอ ศึกษานิเทศก์ทำงานธุรการมากกว่าออกนิเทศ งบประมาณไม่เพียงพอในการออกนิเทศ ขาดยานพาหนะในการประสานงาน

3.2 ปัญหาการบริหารงาน การนิเทศไม่ทั่วถึง ขาดงบประมาณในการจัดสัมมนา ขาดการวางแผนและขาดการประสานงาน

3.3 ปัญหาคุณภาพผลผลิต ขาดการประสานงานและการส่งเสริมผลผลิต

4. ปัญหาระดับจังหวัด

4.1 ปัญหาการเรียนการสอน ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร

4.2 ปัญหาการบริหารงาน ขาดการพัฒนาบุคลากร ศึกษานิเทศก์ไม่มีเอกภาพในการปฏิบัติงาน

4.3 ปัญหาคุณภาพผลผลิต ขาดการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการผลิต

ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระงานและพื้นฐานอาชีพนั้น จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติหลักสูตรได้เน้นที่จะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานง่ายๆ เบื้องต้นควบคู่ไปกับการเรียนด้านทฤษฎีและยังระบุไม่เด่นชัดเท่าที่ควร จุดประสงค์ด้านการปลูกฝังเจตคติใ้กระบุคุณสมบัติที่ควรเน้นของผู้ที่จะจบการศึกษาภาคบังคับไว้เหมาะสม คือ เน้นคุณสมบัติที่มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต เช่น ความขยัน ความมีอดิษฐ์ ระเบียบวินัย เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาจุดประสงค์เฉพาะงาน คือ งานเกษตร งานบ้าน งานประดิษฐ์ งานช่าง ปรากฏว่า ยังมีความไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรกลุ่มสาระงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะส่วนใหญ่ (ประมาณ 90%) เน้นด้านการให้ความรู้ (cognitive) แต่ขาดการเน้นด้านการเสริมสร้างลักษณะนิสัย (affective) หรือคุณสมบัติที่สำคัญในการประกอบอาชีพ ส่วนวิชาต่าง ๆ ในงานช่าง เช่น งานโลหะ งานไฟฟ้า กำหนดไว้เป็นวิชาเลือก คงจะทำให้โรงเรียนที่ไม่มีความพร้อมเพียงพอไปเปิดสอนวิชาเหล่านี้ จะทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสฝึกความรู้พื้นฐานเพื่อประกอบอาชีพที่นอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรมในอนาคตได้ บางวิชาที่เปิดสอนอาจไม่ตรงกับสภาพการประกอบอาชีพในอนาคตของผู้เรียน แม้จะมีวิชาที่คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น งานเกษตร แต่ยังคงขาดเนื้อหาที่จะช่วยให้เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรในภายหน้าอย่างแท้จริง สิ่งที่เป็นหัวใจของการพัฒนาการเกษตร เช่น การจัดการและการซื้อขาย

การสหกรณ์ ไม่มีระบุไว้ในหลักสูตรทั้ง ๆ ที่เรื่องเหล่านี้เป็นปัญหาหลักของเกษตรกรในปัจจุบัน

การจัดเนื้อหาวิชาที่เป็นลักษณะวิชาชีพโดยตรง (อาชีวศึกษา) นอกจากจะไม่สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรที่ต้องการให้ความรู้พื้นฐานกว้าง ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพแล้ว ยังอาจจะก่อให้เกิดความสับสนเปล่า เพราะบางอย่างมีความซ้ำซ้อนเกินจำเป็นของผู้เรียน และผู้เรียนเองยังไม่สามารถบอกได้ว่า เมื่อโตขึ้นจะประกอบอาชีพอะไร จึงอาจจะขาดความสนใจและเรียนไปอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ เมื่อนักเรียนต้องเผชิญกับงานที่ยุ่งยากซับซ้อนตั้งแต่ต้นมือ อาจจะทำให้เกิดผลในทางลบได้ ยิ่งถ้าโรงเรียนขาดความพร้อม ขาดบุคลากรและอุปกรณ์สนับสนุนแล้ว โอกาสที่การใช้หลักสูตรจะประสบความสำเร็จสูงจะมีมากขึ้น ในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น การปฏิบัติตามกิจกรรมที่ระบุไว้ในแผนการสอนยังมีปัญหาสำหรับครูทุกระดับ ปัญหาสำคัญ ๆ ได้แก่ ครูขาดความสันทัด และโรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญยิ่งในการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ ครูที่สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงทำให้เกิดปัญหาทางด้านความถนัดในการสอนบางงาน เช่น งานช่าง หรือ เกษตร ส่วนครูชายก็มีปัญหาไม่ถนัดที่จะสอนงานบ้าน งานประดิษฐ์ต่าง ๆ ทั้งนี้การจัดให้ครูประจำชั้นสอนการทำงานพื้นฐานอาชีพด้วยตนเองตามที่ปฏิบัติอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ในปัจจุบัน ทำให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอนไม่ครบคลุมและไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528: 42-43)

จากผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ความหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ซึ่งสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ ให้นำเครื่องมือวัดผลประเมินผลไปดำเนินการสอบ 6 วิชา คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย การงานและพื้นฐานอาชีพ และภาษาอังกฤษ ผลการประเมินค่าเฉลี่ยของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 6,101 คน จากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 47 โรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 27 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 1 โรงเรียน ปรากฏว่า วิชาที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ย 16.45 คิดเป็นร้อยละ 41.15 ของคะแนนเต็ม 40 (กรมวิชาการ 2528: 145) เป็นที่น่าสังเกตว่า การสอนการงานและพื้นฐานอาชีพยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะมีสาเหตุจากอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2528:141) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและ
ปัญหาการจัดการ เรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ พบว่า มีปัญหาการใช้
หลักสูตรดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของนักเรียนไม่มี ครูผู้สอนจึงต้องมอภาระเรื่องการเตรียมวัสดุ
ดังกล่าวให้กับเด็ก บางโรงเรียนครูไม่ควางแผนในการจัดการ เรียนการสอนและการเลือก
ใช้วัตถุประสงค์ที่เหมาะสม จึงทำให้เกิดปัญหา คือคร้อนและยุ่งยากแก่ผู้ปกครองด้วย
2. วัสดุอุปกรณ์การสอนสำหรับครูไม่เพียงพอ
3. ครูไม่มีความรู้เฉพาะ ทำให้ไม่เกิดความมั่นใจในการสอน
4. ผู้ปกครองไม่สนับสนุนการจัดการ เรียนการสอน
5. ราชการนิเทศ แนะนำ และติดตามผลการ เรียนการสอน
6. ผู้บริหารระดับจังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียน และ โรงเรียนไม่สนับสนุนและไม่
เห็นความสำคัญของการจัดการ เรียนการสอน
7. ครูไม่เข้าใจหลักสูตร และแนวทางในการจัดการ เรียนการสอนกลุ่มการทำงาน
และพื้นฐานอาชีพ
8. การเลือกเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษหรือวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตใน
กลุ่มประชากรพิเศษของ โรงเรียนประถมศึกษาในชนบท ซึ่งส่วนใหญ่เด็กไม่เรียนต่อแต่
กลับเลือกสอนวิชาภาษาอังกฤษกันเป็นจำนวนมาก
9. การย้ายสถานศึกษาของนักเรียนในกรณีสถานศึกษาที่ย้ายไปเข้าเรียนใหม่ นั้น
เปิดสอนวิชาในกลุ่มประชากรพิเศษไม่ตรงกัน
10. การใช้หลักสูตรประถมศึกษาและมีขยมศึกษามีแนวทางในการปฏิบัติไม่สอดคล้อง
กัน เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องการให้โรงเรียนประถมศึกษาเลือกเปิดสอนภาษาอังกฤษใน
กลุ่มประชากรพิเศษ แทนที่จะเลือกสอนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ทั้ง ๆ
ที่หลักสูตร ระดับมัธยมก็มีทั้งสำหรับ เด็กเริ่มเรียนและเรียนภาษาอังกฤษมาแล้ว ทั้งนี้เพื่อความ
สะดวกในการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยม

นอกจากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีปัญหาอื่น ๆ คือ ในการเลือกงานเลือก
กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเพื่อนำมาสอนในชั้นประถมศึกษาแต่ละปีการศึกษา นั้น ผู้บริหาร
ก็มอบให้ครูผู้สอนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกเลยเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นการเลือกเรียนงานเลือกใน

โรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป จึงเป็นในลักษณะเลือกความถนัดและความสนใจของครูผู้สอนมากกว่าผู้เรียน โดยไม่ได้คำนึงว่าผู้เรียนจะสนใจและไม่สนใจประโยชน์จากการเรียนมากนักน้อยเพียงใด เหมาะกับผู้เรียนทั้งชายหญิงหรือไม่ ล้นเปลืองค่าวัสดุ วิทยุวิทยุมากเพียงไหน เครื่องมืออุปกรณ์ในโรงเรียนมีหรือไม่ และประการสุดท้ายสอดคล้องกับหลักการ ของหลักสูตร ที่ต้องการให้พื้นฐานและประสบการณ์ในการทำงานแก่เด็กหลาย ๆ ด้านหรือไม่ การเลือกงานเลือกไม่ถูกและไม่เหมาะสม จึงเกิดปัญหาตามมา เด็กต้องสิ้นเปลืองค่าวัสดุฝึกวิทยุวิทยุมาก ซึ่งเด็กก็ไม่สามารถจัดหาได้เพราะยากจน หรือที่จัดหาได้บ้างก็สร้างความยุ่งยากให้กับผู้ปกครองเป็นอันมาก เป็นเหตุให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จ ในเรื่องนี้ กรมวิชาการได้เสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติไว้ให้แล้ว คือ ช่วยกันเลือกหลาย ๆ คน เพื่อให้การเลือกนั้นรัดกุมเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด คือ ให้ผู้บริหาร โรงเรียนจัดให้มีการเลือกงานเลือกในรูปคณะกรรมการ ซึ่งเรียกว่าคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน มีผู้บริหาร โรงเรียนเป็นประธานและครูผู้สอนเป็นกรรมการ การเลือกงานเลือกกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ต้องเลือกให้เสร็จก่อนเปิดภาคต้น ในการเลือกก็ให้คำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว จะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2528:161)

ลักษณะ สมเชื้อ (2524:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในจังหวัดชลบุรี" โดยใช้แบบสอบถามถามครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสามารถจัดครูสอนเฉพาะกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพได้เพียงร้อยละ 2.2 ครูส่วนใหญ่ได้รับการอบรมความแนวหลักสูตรใหม่ แต่หน้าความรู้มาใช้ได้น้อยมาก ครูไม่มีเวลาจัดสื่อการสอนและขาดเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีขนาดพอเหมาะกับการใช้งานของเด็ก โรงเรียนจัดการประชาสัมพันธ์บุคคลในท้องถิ่นให้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนการทำงานและพื้นฐานอาชีพน้อยมาก รวมทั้งครูใช้แหล่งวิทยากรและวิทยากรในท้องถิ่นมีน้อยที่สุด ศึกษานิเทศก์มาติดตามผลและแก้ปัญหาการเรียนการสอนให้ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรีน้อยมาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของครูเกี่ยวกับงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานช่างรวมทั้งการประเมินผล

ทองใบ ทองมาก (2526:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มประสบการณ์พิเศษตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 11" โดยใช้แบบสอบถาม ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยผู้บริหารและครูผู้สอนในหลักสูตรกลุ่มประสบการณ์พิเศษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2525 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 11 จำนวน 708 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มประสบการณ์พิเศษในระดับพอใช้ ส่วนปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มประสบการณ์พิเศษ โดยส่วนรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในแต่ละด้าน ปรากฏว่ามีปัญหาในระดับมากที่สุดสามด้าน ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม การบริการเอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียน มีปัญหาในระดับปานกลางสี่ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรและการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร

วันเพ็ญ เกตุสกุล (2526:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของเขตการศึกษา 5" ซึ่งวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นงานเลือก ใช้แบบสอบถามตามผู้เชี่ยวชาญการประกอบอาชีพในห้องเรียน นักเรียนและผู้ปกครอง รวม 998 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของเขตการศึกษา 5 แขนงงานช่างเรื่องงานไม้และแขนงงานช่างประดิษฐ์ทุกเรื่อง ยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพราะเป็นอาชีพที่ไม่มีแพร่หลายทั่วไป
2. อาชีพเกือบทุกแขนงงานในแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของเขตการศึกษา 5 มีความจำเป็นที่จะคงไว้รับการสนับสนุนและส่งเสริม ยกเว้นแขนงงานช่างเรื่องงานไม้และงานเกษตร เรื่องการเลี้ยงสัตว์ปีก
3. แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของเขตการศึกษา 5 สนองความต้องการของนักเรียนเกือบทุกแขนงงาน ยกเว้นแขนงงานช่างเรื่องงานไฟฟ้า แต่อย่างไรก็ตามแผนการสอนนี้สนองความต้องการของผู้ปกครองทุกแขนงงาน
4. ในการปรับปรุงแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 และ 6 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในท้องถิ่นและสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น ควรมีการเพิ่มรายการสอนพื้นฐานวิชาชีพต่าง ๆ ดังนี้

แผนงานบ้าน เรื่องการทำอาหารที่เป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว การทำของถนอม การถนอมผลไม้ชนิดต่าง ๆ การทำอาหารเค็ม การประกอบอาหารตามเทศกาลของท้องถิ่น การตกแต่งขนมและเค้กแปรงเสิร์ฟ

แผนงานเกษตร เรื่องการปลูกพืชไร่ การทำสวนผลไม้ชนิดต่าง ๆ การเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ การเลี้ยงสัตว์เล็ก

แผนงานช่างประณีต เรื่องงานประณีตจากดอกไม้ใบทอง

แผนงานช่าง เรื่องงานประกอบวิทยุ งานไขและบำรุงรักษาเครื่องยนต์ งานฉกทอง งานทาแอลแลคและแลคเกอร์

แผนงานอาชีพอื่น ๆ เรื่องงานอุตสาหกรรมย่อยในท้องถิ่น

พินล วิเศษสังข์ (2525:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการเลือกสอนวิชาเลือกระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ" โดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบ ตัวอย่างประชากรเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ เป็นผู้บริหารจำนวน 155 คน และครูจำนวน 307 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 462 คน ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับความพร้อมของครูในด้านการเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลในวิชาเลือกการงานและพื้นฐานอาชีพและวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน และความเข้าใจของครูในต่าง ๆ เกี่ยวกับวิชาเลือกดังกล่าวก็อยู่ในระดับน้อย ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับความพร้อมในด้านการสอน อาคารสถานที่และแหล่งบริการทางวิชาการและวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนในวิชาเลือกการงานและพื้นฐานอาชีพและวิชาเลือกภาษาอังกฤษ ปรากฏว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ทุกด้าน

ภิรมย์ ศรีเพชร (2527:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความ

ต้องการและการปฏิบัติจริงในการฝึกปฏิบัติทำงานงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพุมธานี" โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก รวม 772 คน ผลการวิจัยพบว่า ในอนาคตนักเรียนต้องการประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด คือ ร้อยละ 46.5 รองลงมาคือ ร้อยละ 18 ต้องการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สำหรับงานในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่นักเรียนสนใจมากที่สุดคือ งานประมง ร้อยละ 18 รองลงมาคือ งานเกษตร และจากการสัมภาษณ์นักเรียน ครู และผู้บริหาร โรงเรียน ปรากฏว่า นักเรียนมีความคิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ หากแต่โรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ขาดแคลนครูที่มีความถนัดเฉพาะงาน คุณภาพของแปลงทดลองเรียนเพาะชำ โรงฝึกงาน ฯลฯ ไม่ดีเท่าที่ควร การขาดแคลนงบประมาณและขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองของนักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 โดยเฉพาะกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ทำให้ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้นักเรียนเรียนงานช่าง ๆ และไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียนเท่าที่ควร

อรุณ เจริญชีวิต (2528: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับการจัดสอนงานเลือกของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ" โดยใช้แบบสอบถาม ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน 249 คน และครูผู้สอนงานเลือก 471 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เปิดสอนงานเลือกกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้น ป.5 และ ป.6 ปีการศึกษา 2527 ผลการวิจัยพบว่า การจัดสอนงานเลือกกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมีปัญหามากที่สุดเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุฝึกงานและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และการขาดครูที่มีความสามารถในการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า หนังสือสำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมีปริมาณน้อย ไม่มีสถานประกอบอาชีพอิสระ ไม่มีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ยกเว้นงานการทำสวนผักที่ในท้องถิ่นมีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผู้ปกครองให้ความร่วมมือมีน้อย

จากการศึกษาหนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งกล่าวมาแล้วแสดงให้

เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษทั้งวิชาภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและวิชาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โรงเรียนยังขาดความพร้อมที่จะสอนหลักสูตรกลุ่มประสบการณ์พิเศษ เช่น การขาดแคลนครูที่มีความสามารถและความถนัดเฉพาะ และขาดวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย